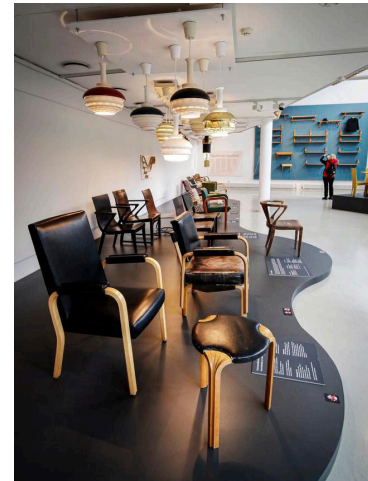

Näyttelyssä on esillä noin 300 esinettä Pertti Männistön yli 1 000 esineen kokoelmasta. Korokkeella näkyy mm. Aino Aallon suunnittelema valkokuinen jalkalampsu 1930-luvulta sekä hänen suunnittelemaan punaisia ja vihreitä lasten tuoleja.

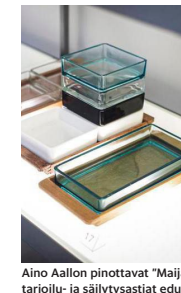
Vasemmalla eturivissä oleva mustakäsinojainen tuoli eli nollatuoli on Männistön kokoelman ensimmäinen esine.

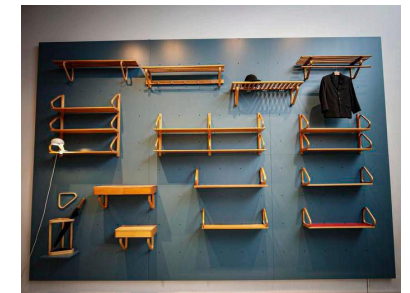
Mustat nahkaverhoillut nojatuolit ja kattovalaisimet Alvar Aalto suunnitteli Kelan pääkonttoria varten.

Edessä Kultakello, takana Mehiläspesiä ja oikealla etualalla vuoden 1937 messinkivalaisin, jota Aalto käytti Sunilassa ja Savoy-ravintolassa.

Aino Aallon pinottavat "Maija"-tarjoilu- ja säilytysastiat edustavat 1930-luvun kauneutta ja käytännöllisyyttä.

Kolmiopöperhe. Hyllyjen, naulakoiden ja sateenvarjotelineen lähtökohdanta on sama kolmion muoto.

Variaation mestarit

Design | Alvar Aalto-museon muotoilunäyttely osoittaa, miten taitavia Alvar ja Aino Aalto olivat muuntelemaan samoja ideoita ja luomaan niistä kokonaan uutta.

Minnamaria Koskela, teksti

Petteri Kivimäki, kuvat

Jyväskylällä

muodossa. Jyväskylässä sijaitsevan Alvar Aalto-museon kevätkauden päättävä komea muotoilunäyttely esittelee Aaltojen suunnittelema 1920-luvun lopulta 1960-luvulle.

Kyseessä on yksiyksien keräilijän Pertti Männistön ja Aalto-museon yhteistyössä tuottama katsaus.

MÄNNISTÖN kokoelma on maailman laajin ja sisällöltään merkittävin Alvar ja Aino Aallon muotoilunäyttelykokoelma. Se koostuu yli tuhannesta esineestä, joiden joukossa on prototyyppijä ja muita harvinaisuuksia Aaltojen uran alusta.

Näyttelyssä on esillä huonekaluja, valaisimia, käyttö- ja taidesalaisia sekä sisustuskokonaisuuksien yksityiskohtia, kuten peilejä. Näyttely todentaa sen, miten monipuolisia ja taitavia Aallot olivat variaatioita ideoita. Heidän käsissään rakennosista, kuten

puusta taivutetusta L-jalasta ja yksityiskohdista, kuten valaisin- messinkisistä häikäisysuojista, syntyi jatkuvasti uutta.

Männistö, 65, kiinnostui Alvar Aallon muotoilusta 1990-luvun alussa. Tuolloin hän työskenteli yhdistyksessä, jolle testamentat- tiin kuolinpesiä. Asuntojen tyhjentäminen ja vanhojen esineiden läpikäyminen herätti Männistön kiinnostuksen Aaltojen muotoiluun. Vuonna 2000 hän perusti oman osto- ja myyntiliikkeen Turkuun.

"Olen lähes päivittäin käsitellyt Aaltojen suunnittelema esineitä. Sen myötä olen saanut selville, miten ne ovat muuttuneet 100 vuoden kuluessa", Männistö kertoo. "Vanhoissa huonekaluissa jalka ja käsinojat käsiteltiin seluloosialkalla ja sellakalla. Niiden pinnasta tuli kullavärinen ja kunnisti läpikuultava. Uudet pigmenttilakat peittivät puun lamellit, ja lopputuloksena näyttää

muoviselta. Uusien tuotantokoneiden myötä mittayksikkö vaihtui tuumista sentteihin."

KOKOELMAN esineiden valtava määrä liittyy siihen, että Männistö haluaa tuoda esiin esineiden kehityskaaren ensimmäisistä prototyypistä lähtien. Systemaattisuuden ja kattavuuden avulla hän on voinut tarkastella Aaltojen muotoilussa tapahtuneita muutoksia.

Männistö on alusta lähtien kiinnostanut esineiden syntyprosessi. Kokoelmansa ensimmäisen esineen, Artekin tuoli- malli 401 prototyypin eli niin sanotun nollatuolin, hän hankki Turusta vuonna 1992. "Ihastuin tuolin muotoon ja lennokkaaseen ulkonäköön."

Alvar Aalto-museon yli-intendentti ja näyttelyn kuraattori Katariina Pakoman mukaan Alvar Aalto oli todellinen variaation mestari. Muunteleminen näkyy esineiden väreissä, materiaaleissa, pintakäsitelyissä ja huonekalujen verhoiluissa. Myös Aino Aallolla oli tämä kyky, mutta heidän painotuksensa ja roolinsa olivat erilaiset.

"Aino Aalto toimi vuonna 1935 perustetun Artekin taiteellisenä johtajana, joten hänen vastuullaan oli uusien huonekalujen luominen Alvarin suunnittelema rakennossa hyödyntäen. Alvar Aalto teki merkittävimmät huonekalukeksintönsä jo 1930-luvulla, kaikki muut on oikeastaan variaatioita niistä", Pakoma kertoo.

ALVAR AALTON kuuluisimmat tuolit, kolmijalkajakkara sekä Paimio- ja Tankki-nojatuolit, syntyivät 1930-luvulla.

Näyttelyssä variaatio tulee parhaiten esiin eri aikakausia kuvaavissa interiooreissa sekä puisten nojatuolin sarjassa, joka kuvastaa Alvar Aallon pyrkimystä kehittää täydellinen puutuoli.

1940-luvun pula-ajan olohuone on kodikas, se on sisustettu Artekin varhaisilla kalusteilla, lämpimillä väreillä ja Aino Aallon suunnittelema kulkakuvilla. Pula elintarvikkeista vaikutti myös huonekaluteollisuuteen. Maidosta valmistettavaa kaseiinia käytettiin liimoissa, joita varten Artekin kalusteiden rakennosien taivuttamiseen. Kun maidosta oli pula, ryhdyttiin

huonekalujen jalkojen ja istuimien sekä pöytätasojen yhteen liittämiseen käyttämään perinteistä sormiliiosta.

ESILLÄ OLEVAT esineet on valmistettu ennen vuotta 1965 ja ne

Pertti Männistö

Keräilijä Pertti Männistöä on alusta lähtien kiinnostanut esineiden syntyprosessi.

edustavat käsityöpainotteista varhaista sarjatuotantoa. Vuonna 1966 Artekin kalusteet valmistava Huonekalutehdas Korhonen siirtyi uusiin tuotantotiloihin ja otti käyttöön uuden tuotantoteknologian.

"Artekin kalusteiden mitoitus- ja materiaalit ovat muuttuneet aikojen kuluessa. Nykyään tehdään vähän isompia kalusteita kuin 1930-luvulla. Mallisto on myös suppeampi kuin 1930-luvulla", Aalto-museon näyttelyintendentti ja muotoilunäyttelyn toinen kuraattori Mari Murtoniemi kertoo.

Keräilijät eri puolilla maailmaa himoitsevat Alvar Aallon varhais- ta tuotantoa edustavaa muotoilua.

Kansainvälisissä huutokaupoissa Aalto-esineiden hinnat ovat nousseet pilviin, ja toiminta liittyy epäeettisyyttä, kuten laitonta maastavientiä ja vääräntästä. Yksi syy siihen, miksi Pertti Männistö aikoinaan aloitti keräilyyn, oli huoli siitä, että kaikki hienoimmat Aalto-esineet myydään yksityiskokoelmiin ulkomaille.

Muotoja moneksi -näyttely on 25.4.2021 saakka.

osoitus myös siitä, miten julkinen organisaatio ja yksityinen keräilijä voivat kohdata, mikäli heillä on samat intressit.

"Meillä on sama yritys: tehdä Aaltojen muotoilu tunnetuksi. Näyttelyyn myötä haluan tuoda esiin sen, että myös yksityisen keräilijän on mahdollista toimia eettisesti. On hienoa, että Männistön kokoelma on Suomessa, julkisesti nähtävillä ja tutkijoiden käytettävissä", Murtoniemi valottaa.

NÄYTTELY on esillä 25. huhtikuuta 2021 asti, minkä jälkeen Alvar Aalto-museo suljetaan peruskorjauksen vuoksi.

Remontin yhteydessä Aalto-museo ja sen vieressä sijaitseva Keski-Suomen museo, jotka muo- lemman ovat Alvar Aallon suunnittelema, yhdistetään uuden yhdysosan myötä Ruusuipuiston käteväksi. Se avataan kesällä 2023.

Muotoja moneksi -näyttely on 25.4.2021 saakka.

Aallot käyttivät messinkistä rei'itettyä rengasta sekä häikäisysuojana että koristeena.